

Invloed

Bij het overschrijden van grenzen in Europa komen tegenwoordig praktisch geen reispapieren meer te pas. Je gaat van het ene land naar het andere zonder dat iemand ergens naar vraagt, en alleen aan de grens van Zwitserland stoppen ze je even, want daar willen ze dat je in één keer alle tol betaalt als je van hun perfecte snelwegen gebruik wilt maken, en dan vragen ze voor de aardigheid soms ook nog wel eens of je een paspoort bezit. Daar kijken ze dan in, misschien om te zien of ze je foto wel naar hun smaak vinden, maar daar blijft het wel bij.

Als je daarentegen van Californië naar Costa Rica rijdt, over de Pan American Highway, moet je door Mexico, Guatemala, El Salvador, Honduras en Nicaragua, en tussen al die landjes bestaan strenge grensposten, waar je je papieren uitgebreid moet laten bestuderen, waar ze in je wagen willen kijken, die ze bovendien van binnen en van buiten met levensgevaarlijke pesticiden willen, en blijkbaar mogen, besproeien.

Omdat we niemand hadden kunnen vinden die deze toer al eens volbracht had, hadden wij ons niet op de hoogte kunnen stellen van de staat van het hotelwezen in deze bananenrepubliekjes, en daarom hadden wij een Toyota-vrachtwagentje ingericht met een bed, een kookstelletje, een paar weken drinkwater en blikgroenten, plus een draagbaar WC'tje. Het was een klein, maar geriefelijk reiswagentje, dat weinig benzine verbruikte, wat goed van pas komt als je zo'n 9000 kilometer moet, heen en terug.

Om ons te onderscheiden van andere noordamerikanen, die om verschillende redenen, waarop ik hier niet wil ingaan, in geen van deze landjes erg gewild zijn, voerden we voor de zekerheid vlakbij onze Californiese nummerplaat vrijwillig een duidelijk "NL" embleem, dat ten overvloede met flinke, niet te miskennen letters "NEDERLAND" verkondigde. Ook hadden we de weken vóór ons vertrek benut om permissie te vragen aan de vijf betrokken Consulaten voor het doorkruisen van hun territoriaal. Die was welwillend verleend en bevestigd met kleurrijke, doch serieus-uitziende stempels in onze Hollandse paspoorten.

We reden van land tot land en bij iedere grenspost werden er voor een paar dollar nog wat stempels bijgeplaatst. De douanebeambten en de immigratie officieren keken dan even in ons primitief huisje, glimlachten vriendelijk, en lieten ons aan onze verdere lotgevallen over. Verenigde-Statens echter, die zich met enorme motorhomes aan de grens meldden, kwamen er doorgaans niet zo licht af. Hun voertuigen werden geïnspecteerd, gekatalogiseerd, en geanalyseerd, met het oog op invoerrechten.

'U voert een airconditioner in? En een mikrowave? En een kleuren-TV? En twee reservebanden? Dat komt op tweehonderd dollar.' Als je vijf grenzen over moet, loopt dat aardig in de papieren, en "*Norte Americanos*" waren over het algemeen niet geamuseerd.

Al die grenskantoorpjes zagen er vrijwel eender uit. In één ervan, waar we even moesten wachten (wachten werd nogal eens gedaan) hadden we de gelegenheid de omgeving wat nader op te nemen. Een van de muren van het kleine kamertje was van vloer tot plafond bedekt met doorzakkende kastplanken, die op het eerste gezicht gevuld

leken met dikke stofpoesen, die echter bleken te bestaan uit jarenlang door de schoonmaakster genegeerde, door ouderdom vergeelde en verezel-oorde papieren, waarvan er hier en daar nog kleine puntjes te zien waren.

Acht en tachtig imponerende stempels, waarschijnlijk nodig om de verscheidenheid van doorreizenden op de voorgeschreven officiële wijze te verwerken, lagen in een wanordelijke hoop op de ruw-houten tafel, waarachter de beambte, overtuigd van de belangrijkheid van zijn werk, op de enige stoel zat. Wachten werd staande gedaan.

Aan de muur, naast de deur van de ingang, waren met punaises een half dozijn officiële aankondigingen geprikt. Een ervan bevatte een kort lijstje van die landen waarvan de paspoorthouders zonder meer toegelaten mochten worden. Nederland stond daar natuurlijk bij.

Overnachten deden we, waar mogelijk, op kampeertreinen, want zo maar langs de kant van de weg slapen leek ons wel wat griezelig, en de toch al niet te dik-gezaaide hotels bleken doorgaans niet voor zelfs tijdelijke bewoning geschikt. Soms was er geen keus, zoals bijvoorbeeld in Honduras, waar we in wat wel het enige motel in heel het land leek te zijn, inboekten. De kamer, die in een kelder gebouwd bleek, had een enkel raampje, waardoor we de binnenplaats konden zien, plus de benen van de eigenaar van het motel, die met een geweer over de schouder de wacht hield over ons en onze Toyota. We wisten het toen nog niet, maar al die landjes waren haast konstant in een staat van bijna-oorlog.

Steden probeerden we, waar mogelijk, te vermijden, want als je in de buurt van Los Angeles woont heb je een vrij goed idee van huizenmassas. Maar in Nicaragua besloten we eens te breken met deze gewoonte. We vroegen 's morgens aan de eigenaresse van het kampeertrein hoe we moesten rijden om in Managua, de hoofdstad, te komen.

Ze keek ons onthutst aan: '

"Managua? No! No!" riep ze, gestikulerend met hoofd en handen. *"Managua, no! Managua guerra!"*, plus nog een snelle vloed goedbedoelde, maar door ons slecht begrepen waarschuwingen. Het was omstreeks deze tijd dat we langzaam de ernst van de toestand begonnen in te zien. We namen namelijk kort na deze ernstige vermaning een verkeerde afslag, en raakten, vermoedelijk veroorzaakt door een vaag verkeersbord, zoals er zich zoveel voordoen in deze kontreien, van de hoofdweg af en bevonden ons plotseling in een zijstraat die bezaaid lag met glasscherven, straatklinkers, brokken meubilair een wat al niet meer, waartussen wat burgers, met geweren in de aanslag, burgeroorlog aan het bedrijven waren. De kombattanten keken hoogst verbaasd naar deze twee belachelijke ouwe toeristen, maar hielden net lang genoeg met hun geweld op om ons de kans te geven rechtsomkeert te maken en de hoofdweg terug te vinden. We waren daarna genoeg geïmponeerd om Managua dan maar links te laten liggen en door te stomen naar Costa Rica, het laatste landje op onze lijst.

We waren misschien tien kilometer van de Costa Ricaanse grens toen we overvallen werden door een half dozijn guerrillas in burger, die uit de bosjes sprongen en geweren met bajonetten door ons open raam staken. Ik moest uitstappen en de achterdeur van de Toyota ontsluiten, wat niet meevalt als je handen trillen omdat er met een bajonet in je ribbenkast gepord wordt. Een van de guerrillas sprak wat Engels en ik moest haarfijn uitleggen wat "NL" betekende. Hij legde op zijn beurt uit dat ze naar regeringsspionnen zochten en dat het er niet goed voor ons uit zou zien als ze die in ons voertuig aantreffen.

Nu kun je niet veel spionnen zonder aandacht te wekken meevoeren in een autotje dat afmetingen had als het onze, en de guerrillas waren er snel van overtuigd dat we niet deelnamen aan hun twist met de regering. Ze waren echter enorm wantrouwig over het witte plastic bankje dat in een hoek van ons kamertje stond en best eens een bom zou kunnen bevatten. Onder aanmoediging van de bajonet moest ik het naar buiten dragen en het deksel oplichten. Alle strijders stonden er ernstig omheen, op alles voorbereid, behalve op de gedeeltelijk gevulde emmer met de WC bril, die nu geopenbaard werd. Wat verlegen blozend stonden de guerrillas ons toe onze weg te vervolgen.

Bij de grens bleek de oorlog een andere vorm aangenomen te hebben. Daar stond een file van twee kilometer autos, vrachtwagens, motorhomes en trailers voor gesloten slagbomen geduldig te wachten. Wij gingen daar eerst zoet achter staan, maar toen er na een half uur nog steeds geen vooruitgang te bekennen was, ging ik lopend op verkenning uit. Bij de grenspost gekomen leerde ik dat een paar uur tevoren al de daar werkende douane-beambten, zes man sterk, door een groep guerrillas doodgeschoten was. Hun lijken lagen daar blijkbaar nog, en de officier die mij te woord stond was een nerveuze vervanger, door een nog nerveuzere regering snel uitgestuurd.

“Hoe lang kan het duren voordat de bommen opengaan?” vroeg ik met wat kunst- en vliegwerk. Ik had wat Spaans en hij had een paar woorden Engels. Hij haalde de schouders op en wees naar buiten, waar twee legerwagens met een stuk of vijftig geuniformeerde soldaten net gearriveerd waren.

“De Kommandant beslist,” zei hij berustend. “Een, twee dagen misschien?”

Dit moest ik even verwerken, want zulk een tijdsschema strookte heel niet met onze plannen.

“En moeten al die mensen hier gaan staan wachten?” vroeg ik ten overvloede.

Hij haalde de schouders weer op. “De Kommandant, hij is de baas.”

Terug bij onze auto gaf ik deze onwelkome berichten door aan m'n vrouw, die dat op haar beurt ook even moest verwerken. Maar op haar aandringen schoot me ineens te binnen dat ik wel eens gelezen had dat een brutaal mens de halve wereld heeft. Ik bracht haar daarvan op de hoogte, en we liepen daarop samen terug naar de grenspost, waar ik onze paspoorten tevoorschijn trok, en op ruzie-achtige toon, alsof ik het meende, riep: “Luister, vriend. Wij zijn twee Hollanders met vakantie, op weg naar Costa Rica. Jullie Konsulaat in Los Angeles heeft ons visa's gegeven om ongestoord de grens over te gaan. Kijk maar!” Ik onthulde de prachtige stempels. “Wij hebben met jullie oorlog niks te maken. Als wij er niet door mogen dien ik een klacht in bij de Nederlandse Consul. Wat denk je dáárvan?”

Hij keek in de donkerblauwe boekjes en tot mijn grote verbazing knikte hij en beaamde dat dat waarschijnlijk allemaal zo was. Hij zei: “Laat de paspoorten hier en kom over een kwartier terug.”

Na een kwartier reed ik onze Toyota langs die twee kilometer wachtende vehikels met jaloers toeziende bestuurders en parkeerde vlak voor het douanehuisje, waar onze douane al klaar stond met onze vers gestempelde paspoorten.

“Dat is dan drie dollar,” zei hij, met de hand uit, want zelfs voor een oorlogje kon hij natuurlijk geen uitzondering maken op het regeringsbeleid. Ik plaatste het geld in zijn uitgestoken hand, waarop hij de slagboom opende en wij zijn verstoorde land uit reden. Achter ons ging de boom meteen weer dicht.

In het verlaten niemandsland tussen de twee grensposten reden twee grinnikende, al wat oudere Hollanders, burgers van een klein, koud, vochtig landje, dat een 11000 kilometer lange arm bleek te hebben, machtig genoeg om een Nicaraguaanse Kommandant te kunnen bewegen zijn oorlog even opzij te zetten.

